

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII REPUBLICII MOLDOVA
UNIVERSITATEA DE STAT DIN COMRAT
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И ИССЛЕДОВАНИЙ РМ
КОМРАТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

Conferința științifico-practică
internațională
«Știință. Educație.
Cultură»

Международная научно-
практическая конференция
«Наука. Образование.
Культура»

32-ая годовщина
КОМРАТСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА

СБОРНИК СТАТЕЙ

ТОМ 3

Филология
История. Археология. Этнология и региональные исследования
Культура и искусство

КОМРАТ, 2023

1991-2023

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
UNIVERSITATEA DE STAT DIN COMRAT
KOMRAT DEVLET UNIVERSITETİ
КОМРАТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ**

**Halklar arası bilim-praktika konferençiyası
«Bilim. Üretim. Kultura»
Komrat Devlet Universitetin
32-inci yıl dönümünä
2023 yıl Fevralın 10**

**Conferința științifico-practică internațională
”Știință. Educație. Cultură”,
dedicată aniversării a 32-a
a Universității de Stat din Comrat
10 februarie 2023**

**Международная научно-практическая конференция
«Наука. Образование. Культура»,
посвящённая 32-ой годовщине
Комратского государственного университета
10 февраля 2023**

Главный редактор и составитель:

Сулак С.К., доктор филологических наук, конференциар университетар, КГУ

Члены редакционной коллегии:

Банкова И.Д., доктор филологических наук, конференциар университетар, КГУ

Бойкова Л.В., доктор филологических наук, конференциар университетар, КГУ

Кирдякин А.А., доктор филологических наук, конференциар университетар, КГУ

Технический редактор:

Лупашку С.И., университетский ассистент, КГУ

Публикации в сборнике носят аналитический, информационный или справочный характер. За достоверность сведений, изложенных в статьях, ответственность несут авторы публикаций.

Мнение редакционной коллегии может не совпадать с мнением авторов. При перепечатывании ссылка на материалы конференции обязательна. Издание охраняется Законом РМ об авторском праве.

Любое воспроизведение материалов, размещенных в сборнике, как на бумажном носителе, так и в виде ксерокопирования, сканирования и размещение в Интернете без согласия издателя, запрещается.

“Știință. Educație. Cultură”, conferință științifico-practică internațională (2023 ; Comrat). Conferința științifico-practică internațională “Știință. Educație. Cultură” = Международная научно-практическая конференция “Наука. Образование. Культура” : Сборник статей / главный редактор и составитель: Сулак С. К. – Комрат : Б. и., 2023 (A&V Poligraf) – . – ISBN 978-9975-83-254-0.

Т. 3 : Филология. История. Археология. Этнология и региональные исследования. Культура и искусство. – 2023. – 589 p. : fig., tab. – Antetit.: Min. Educației și Cercet. a Rep. Moldova, Univ. de Stat din Comrat. – Texte : lb. rom., engl., găgăuză etc. – Rez.: lb. engl. – Referințe bibliogr. la sfârșitul art. – 10 ex. – ISBN 978-9975-83-257-1.

082=00

§ 85

Адрес проведения конференции Молдова, ул. Галацана 17, Комрат, Комратский государственный университет, Актовый зал, **веб-адрес:** www.kdu.md

Bilimkomitetin başı/Președintele comitetului științific /Председатель научного комитета:

Rector, Dr. conf. univ., *Serghei Zaharia*, Univeristatea de Stat din Comrat, Moldova

Bilimkomitetin baş yardımcısı / Copreședintele comitetului științific/Сопредседатель научного комитета:

Dr. conf. univ., *Sofia Sulac*, Prorector pentru activitate științifică și relații internaționale, USC, Moldova

Dr. conf. univ., *Gheorghe Sult*, Prorector pentru activitate didactică, USC, Moldova

Bilim komitetin azaları/Membrii comitetul științific/Члены научного комитета:

1. Prof. Dr., *Silvo Devetak*, IR Faculty of Law University of Maribor, Slovenia

2. Dr., *Dorin Festeu*, Buckinghamshire University, High Wycombe, UK

3. Prof. Dr., *Adrian Adăscăliței*, Universitatea tehnică "Gheorghe Asachi", din Iași, România

4. Prof. Dr., *Ali Aksu*, Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye

5. Prof. Dr., *Ali Coşkan*, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Türkiye

6. Prof. Dr., *Karadeniz Turan*, Baibü Ziraatve Doğa Bilim leri Fak., Bahçe Bitkileri Bölümü, Bolu, Türkiye

7. Prof. dr., *Mitko Hitov*, Sofia State University of World and National Economy, Bulgaria

8. Prof. dr., *Srdjan Redzepagic*, Balkan Institute of Science and Innovation, University of the Côte d'Azur, France

9. Prof. Dr. *Nadejda Özakdağ*, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye

10. Prof. univ. dr. ing. *Puiu Lucian Georgescu*, Rector, Universitatea "Dunărea de Jos", Galați, România

11. Ph.D., Assistant Professor, *Andrea Tomášková*, University of Finance and Administration, Czech Republic

12. Ph.D., Assistant Professor, *Roman Śmietański*, Opole University of Technology, Poland

13. Dr. conf. univ., *Gina-Aurora Necula*, Decan, Universitatea "Dunărea de Jos", Galați, România

14. Dr., *Kudret Safa Gümüş*, Aksaray Üniversitesi, Türkiye

15. Doç. Dr., *Kürşat Şamil Şahin*, Bartın Üniversitesi, Türkiye

16. Doç. Dr., *Adem Koc*, Eskişehir Osmangayı

17. Doç. Dr., *Liubov Çimpoeş*, Hitit Хитит Üniversitesi, Çorum, Türkiye

18. Prof. univ., dr. hab. *Stepan Varban*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

19. Prof. univ., dr. hab., *Dmitri Parmakli*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

20. Prof. univ., dr. hab., *Alla Levitscaia*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

21. Prof. univ., dr. hab., *Antonina Derendovscaia*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

22. Prof. univ., dr. hab., *Mihail Birgău*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

23. Prof. univ., dr. hab., *Alla Cotelnic* Academia de Studii Economice din Moldova, Moldova

24. Prof. univ., dr. hab., *Natalia Vinogradova*, National Institute for Economic Research, Moldova

25. Prof. univ., dr. hab., *Viorica Goras-Postică*, Univeristatea de Stat din Moldova, Moldova

26. Dr. *Piotr Paşali*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

27. Conf. univ., dr., *Serghei Cara*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

28. Conf. univ., dr., *Liudmila Todorici*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

29. Conf. univ., dr., *Igor Arseni*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

30. Conf. univ., dr., *Oxana Curteva*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

31. Conf. univ., dr., *Ivanna Bancova*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

32. Dr., *Güllü Karanfil*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

33. Conf. univ., dr., *Larisa Boicova*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

34. Conf. univ., dr., *Svetlana Curacsina*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

35. Conf. univ., dr., *Alexei Chirdeachin*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

36. Conf. univ., dr., *Svetlana Ghenova*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

37. Conf. univ., dr., *Igor Ianac*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

38. Conf. univ., dr., *Olga Tatar*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

39. Dr. *Galina Mutaf*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

Hazırlamak komiteti/Comitet de organizare/Оргкомитет:

1. Dr., *Georgina Ciobotaru*, Universitatea "Dunărea de Jos", Galați, România

2. Ph.D., Assistant Professor, *Elzbieta Karaś* Opole University of Technology, Poland

3. Ph.D., Assist. Prof., *Katarzyna Łukaniszyn-Domaszewska*, Opole University of Technology, Poland

4. Doç. Dr., *Resul Bağrı*, Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi, Türkiye,

5. Conf. univ., dr., *Tatiana Velicova*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

6. Conf. univ., dr., *Maria Ianioglo*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

7. Conf. univ., dr., *Larisa Horozova*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

8. Maestro în Arta, *Tatiana Sciogoleva*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

9. Drd, lector univ., *Svetlana Lupaşcu*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

10. Drd, lector univ., *Tatiana Todorici*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

11. Drd, lector univ., *Liudmila Nedu*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

12. Drd, lector univ., *Irina Poidolova*, Universitatea de Stat din Comrat, Moldova

UDK 821.512.161-2

<https://orcid.org/0000-0002-2152-0845>

NAMIK KEMAL'İN *KARA BELA* PİYESİNDE KARAKTERİZASYON AÇISINDAN BEHREVER'İN PSİKOLOJİSİ

Şen, Can

Doç. Dr., Türk Dili ve Edebiyatı,
Bartın Üniversitesi, Türkiye
e-mail: cansen20@gmail.com
orcid id: 0000-0001-7449-5112

Baysal, Elif

Yüksek Lisans mezunu,
Türk Dili ve Edebiyatı,
Bartın Üniversitesi, Türkiye
e-mail: elifbaysal.1992@gmail.com
orcid id: 0000-0002-2152-0845

Abstract: *Kara Bela* is a play written by Namık Kemal, one of the important names of Turkish literature, while he was in exile in Cyprus, Mağusa (Famagusta), but published in 1910 after his death. In our paper, the psychology of Behrever, the central figure of this piece, will be examined in terms of characterization. Behrever's changeable mood, reactions that are not suitable for his social position, and his psychological state after the rape will be tried to be interpreted.

Keywords: Turkish theater, Namık Kemal, *Kara Bela*, characterization, psychology.

Giriş

Kara Bela, Türk edebiyatının önemli isimlerinden Namık Kemal'in Mağusa'da (Kıbrıs) sürgününde yazdığı fakat vefatından sonra 1910'da yayımlanan beş fasıllık (perde) bir tiyatro eseridir [4, s. 196]. Yazar bu piyesinde Tanzimat döneminde sıkça işlenen temalarından biri olan “kölelik” sorununa farklı bir açıdan yaklaşmış ve hadım olduğu zannedilen harem ağası Ahşid'in şahın kızı Behrever Banu'ya olan saplantılı aşkını ve bunun neticesinde yaşanan olumsuz olayları ele almıştır [2, s. 30].

Özellikle *Vatan yahut Silistre* ve *Zavallı Çocuk* piyesleri ile Türk tiyatrosunda zamanında ve kendisinden sonra ciddi bir etkilenme alanı oluşturan Namık Kemal'in bu piyesi yayımlandıktan sonra çeşitli yönleriyle en çok eleştirilen tiyatro eseri olmuştur [5, s. 1487-1488]. Yazarın sağlığında bu piyesini yayımlatmamasında kendisinin de eserinin kusurlu yönlerini görmesi etkili olmuş olabilir [6, s. 179]. Piyesteki kusurlu yönlerden birisi de merkezî kişi Behrever'in karakterizasyonudur. Bildirimizde bu doğrultuda Behrever'in psikolojisini irdelleyeceğiz.

Karakterizasyon Açısından Behrever

Kara Bela'nın merkezî kişisi Behrever Banu, Hindistan şahının kızıdır [7, s.107]. Farsça bir kelime olan “Behrever”, “nasibini almış, nasipli” anlamına gelmektedir [3, s.81]. İsmi bu anlamına rağmen Behrever, yaşadıklarıyla ve ölümüyle hayattan nasibini alamayan bir genç kız olarak karşımıza çıkmaktadır.

Behrever'in karakterizasyonunda dikkat çeken ilk husus sınırlı oluşudur. Gergin bir hâlet-i ruhiye içinde olan Behrever, dadısı Mihr-i Dil ve lalası Ahşid'e oldukça sert davranmakta ve kızdığında bir şah kızı olmasına rağmen sosyal statüsüne uygun olmayan argo sözlerle onlara hitap edebilmektedir: *"Hınzır arap, kâfir fellah, nankör hınzır, velinimet haini köpek, cadı, müzevir fellah, deli kari"* gibi [7, s. 117, 119, 122, 125, 137]. Onun bu sözleri en aşağı tabakadan insanların bile bu kadar sık kullanmayacağı derecededir [4, s. 222]. Özellikle ikinci fasıl birinci meclisin başında dadısına söyledikleri bu açıdan uç bir örnektir:

"Daye misin nesin? O kâfir fellah nerede? Hani o edepsizlik arkadaşın, hani o hainlik yoldaşın? O boğazına zincirler takılıp da yüzü üstüne sürüklene sürüklene zebaniler eline teslim olunacak cehennem kaçkını? O kara kütük? (...) Yalnız o değil ya sen de ondan kalır hainlerden değilsin! Ama kabahat yine bende. Hiç öyle âşıklar mesiresine senin gibi Ferhat ve Şirin cadısıyla gidilir mi? Hiç öyle cennet numunesine o fellah gibi kara zebani götürülür mü? (...)" [7, s.119].

Behrever'in sınırlı kişiliğinin yansıması olan bu sert sözler ve argo ifâdeler onun saraylı bir genç kız oluşuyla çelişmektedir. Sarayda doğup büyüyen ve eğitilen bir şah kızının sosyal statüsüne bu sözler uygun değildir [2, s. 133]. Namık Kemal, bu kısımlarda onu konumuna aykırı bir şekilde konuşturmuştur. Bu karakterizasyon açısından sorunlu bir durum meydana getirmektedir. Bu doğrultuda Behrever'in yazdığı kasideyle edebî açıdan büyük bir başarı kazanacak derecede güçlü bir şair oluşu ve şairliğinin övülmesi karşısında gösterdiği alçakgönüllü tavır [7, s.127-128] ile emrindekilere gösterdiği sert tavır da uyuşmamaktadır. Behrever sanki değişkenlik gösteren iki farklı karaktere sahiptir.

Bunun yanı sıra Behrever kaygı düzeyi yüksek bir genç kızdır. Vezirin oğlu Mirza Hüsrev'e âşıktır [7, s. 111] ve bu aşkın etrafındakilerce anlaşılmasından kaygı duymaktadır. Hüsrev de ona âşıktır ve Behrever, hem Hüsrev'in kendine karşı olan hislerini bilmemekte hem de çevresinin bu hislerine karşı olumsuz tepkiler vermesinden korkmaktadır. İkisi arasındaki sınıf farkı bu korkunun sebebidir. Bir şah kızı olarak hislerinin ailesi tarafından tepki görmesi ihtimali bulunmaktadır. Bu şekilde korkular geliştiren genç kız aynı zamanda her hareketini takip eden saray görevlilerinin aşkını fark ederek hakkında dedikodu yapmalarından da ayrıca çekinmektedir. Tüm olasılıklar zihnini meşgul ederken dadısı Mihr-i Dil'in onun aşkını sezdiğini belli etmesiyle birlikte genç kızın özeline açıkça konuşulmaya başlanması paniklemesine sebep olmuştur. Dadısı tarafından eleştirilmesi ve bu durumun verdiği rahatsızlık genç kızın kaygı seviyesini arttırarak bayılmasına yol açmıştır [7, s.112]. Korkularının beklenmedik bir anda açığa çıkmasıyla Behrever, psikolojik olarak hisleriyle yüzleşmeye hazır olmadığı için tepkisel olarak bayılmıştır.

Behrever'in bayılmadan önceki tavrıyla ayıldıktan sonraki hâlinin zıtlığı dikkat çekicidir [7, s.117]. Behrever'in piyesin başındaki tavrı ile sonrasındaki sert davranışları arasındaki geçiş çok hızlı olmuştur. Baygınlığın ardından olaylara karşı aşırıya kaçan tepkiler vermesi ile bir şah kızından beklenen refleksler arasında uyumsuzluk vardır. Dolayısıyla Behrever saraylı bir genç kız olarak kurgulanmış bir karakter olsa da konumuyla üslubu arasındaki denge sağlanamamıştır. Behrever, endişeli ve kuruntuları neticesinde kaygı sorunları yaşayan tutarsız bir genç kız profili çizmektedir.

Bu tutarsız ve endişeli ruh hâli onun Ahşid tarafından kolayca kandırılmasına yol açmıştır. Zenci bir lala olan Ahşid hadım olmamasına rağmen çeşitli hilelerle kendisini hadım zannettirmiş ve bu şekilde hareme girebilmiştir. Mehmet Kaplan'a göre piyeste en iyi karakteriz edilmiş şahıs Ahşid'dir, en çok onun psikolojisi üzerinde durulmuştur. Şehvî bir tip olan Ahşid'in nazarında Behrever'e karşı duyduğu şiddetli cinsel arzu dışında hiçbir manevî değer in hükmü yoktur [6, s. 180]. Oysaki değerler toplumun geneli tarafından kabul edilen ortak kavramlardır ve kişilerin biyolojik arzularını değerler bağlamında düzenlemesi gerekmektedir [8, s.20]. Ahşid, Behrever'e karşı büyük bir arzu duymaktadır. Bu noktada eğer toplumun değerlerine uyum sağlarsa hedefine ulaşamayacak dolayısıyla biyolojik açıdan kendini tatmin edemeyecek ve mutluluğa ulaşamayacaktır. Ahşid bu doğrultuda değerleri yok saymayı tercih etmiştir. Ahşid, arzu duyduğu genç kızın gönlünde sınıfsal farklılığı ve teninin siyahlığı sebebiyle yer edinemeyeceğini anlayınca aşkta sadece bir tarafın, özellikle erkeğin, sevmesinin yeterli olduğu düşüncesi ile [2, s.34] kendi

sevgisinin Behrever'e sahip olmak için tüm engelleri ortadan kaldırmaya yettiğini düşünerek kötücül eylemlerine başlamıştır.

Ahşid, Behrever'in saf ve psikolojik açıdan tutarsız ruh hâlimden istifade etmiş ve onu kandırmakta güçlük çekmemiştir [7, s.135]. Behrever'i herkesten gizlice Hüsrev'le buluşturacağını söyleyen Ahşid onu kolayca kandırmıştır. Piyesin başındaki baygınlık sahnesinin ardından Ahşid'e hakaretler eden Behrever, onun bu vaadi üzerine ona safça inanmış ve baştaki hakaretlerinin tersine ona iltifatlar etmeye başlamıştır [7, s.140]. Bu da Behrever'in karakterizasyonundaki zayıf noktalardan birisidir. Genç kız dadısı ve halası gibi gerçekten kendisini sevenleri ciddiye almaz ve onları bilinçsizce yanından uzaklaştırırken [2, s. 36] Ahşid'in yalanlarına kolayca kanabilmiştir.

Ahşid, üçüncü fasıl onuncu mecliste Behrever'i Hüsrev'le buluşturacağı gece planını uygular ve son noktada niyetini Behrever'e açıkça söyler. Genç kız Ahşid'in kendisine sahip olacağını ve bu durum karşısında çaresiz olduğunu anlayınca bayılır [7, s.146-149]. Bu, Behrever'in piyesteki ikinci bayılmasıdır. Bayılmaları yetişme tarzının ve kırılğan psikolojisinin bir yansımasıdır. Sarayda yetişmiş, her istediğini elde etmiş, şiddet görmemiş bir genç kız olduğundan korkak ve itaatkârdır; edilgen bir karakterdir [2, s.66]. Bu noktada içinde bulunduğu duruma karşı koyamamış ve bayılmıştır. Bayılması Ahşid'in işini kolaylaştırmıştır ve o, bu baygınlıktan istifade ederek genç kıza sahip olmuştur [7, s.148]. Tecavüz ânı, üçüncü fasılın sonu ile dördüncü fasılın arasında zaman sıçramasıyla atlanan kısımda gerçekleştirilmiş, şiddet içeren ve ahlâka aykırı olan bu sahne trajedi mantığına uygun olarak okuyucuya/seyirciye gösterilmemiştir [1, s.32]. Erkeğin ruhsal dengesizliğinin ve kadını cinsel açıdan tahakküm altına alma arzusunun bir sonucu olan tecavüz, erkek iktidarının gücünü değerleri yıkıcı bir şekilde gösterme şekli olarak da değerlendirilebilir. Bu şekilde kadın bedeni kontrol altına alınmaya çalışılır [9, s.187, 203]. Piyeste de Ahşid, Behrever'i bu şekilde tahakkümü altına almıştır.

Ahşid'in ona sahip olmasından sonra Behrever'in yaşadığı cinsel travma üzerine hiç yorum yapmaması, yaşadığı vahşeti sadece namusunu kaybetme meselesi olarak değerlendirmesi eserde dramatik kurgunun şekillenmesinde en dikkate değer olayın yeterince öne çıkmasına engel olmuştur. Dördüncü fasıldan sonra piyesin aksiyonunda bir düşüş görülmektedir. Behrever, yaşadıklarını kimseye anlatamamış ve iç dünyasında yaşadığı acı sebebiyle sağlığını kaybetmeye başlamıştır [7, s. 149-151]. Tecavüz olayından sonra Mihr-i Dil'in ve halası Nur-ı Cihan'ın kendisini gerçekten sevdiklerini anlaması da dikkat çekicidir [7, s.156]. Fakat bu, geç kalmış bir bilinçlenmedir.

Behrever yaşadığı bu cinsel bir istismar sonrasında kendini kirli ve yasaklı olarak tavsif eder. Bu sebeple kendisini sevdiği adama layık görmez [7, s.159]. Behrever'in yaşadığı olumsuz olayın psikolojik açıdan daha büyük travmalara neden olması gerekirken yazar, bu noktada kadın psikolojisine eğilmek yerine ahlâkçı bir perspektifle meseleye yaklaşmıştır. Behrever, yaşadıklarını sadece ahlâkî açıdan değerlendirerek namusunu kaybettiğini, artık bir aile kurmaya layık olmadığını düşünerek bu noktada intiharı tercih eder. Ona göre evlilik dışında bu şekilde gerçekleşmiş bir birlikteliğin ahlâksızlığıyla yaşama devam etmenin acısı, ölüm açısından daha üstündür [2, s. 98]. Namık Kemal, Behrever'in bu olaydan aldığı yaranın günlük hayatına etkisini daha dramatik ve eleştirel bir tutumla kurgulamak yerine ona hızlı bir şekilde intihar kararı aldırılmıştır. Tecavüz olayından sonra Ahşid ve Behrever'in diyaloglarında herhangi bir çatışmaya yer verilmemesi de dikkat çekmektedir. Behrever'in olaylara karşı agresif davranan, öfke krizleri ve baygınlıklar yaşayan hassas bir genç kız olmasına karşın beşinci fasıl üçüncü mecliste Ahşid ile baş başa kaldığı esnada aynı olayın yeniden gerçekleşeceğine dair bir tedirginlik yaşamaması, bir öfke nöbeti geçirmemesi; aksine soğukkanlı davranması piyesin başından itibaren çizilen profiline pek uymamaktadır. Behrever, intihar etmek için ihtiyaç duyduğu zehri Ahşid'den isterken bir intikam planı da yapmıştır ve belki de onun karşısında soğukkanlı olmasının sebebi budur [7, s.157-158].

Beşinci fasıl dördüncü mecliste Ahşid'den aldığı zehri içerek intihar eden Behrever, hemen ardından herkesi yanına çağırarak gerçekleri onlara anlatır ve Ahşid'in de cezalandırılmasını sağlayarak intikamını alır [7, s. 159-163]. Yazarın ahlâkçı tutumuna uygun olarak piyesin sonunda

suçlu cezalandırılmıştır ama Behrever de isminin anlamının tam tersine bu dünyadan nasibini alamadan ölmüştür.

Sonuç

Kara Bela piyesinin merkezî kişisi Behrever'in yaşadığı toplumunun geleneklerine uygun olarak karşı cinse karşı olan hislerini aile büyükleri ile çevresinden gizleme, bir erkeğe duyduğu hisleri açıkça dile getirmekten imtina etme gibi davranışlara sahip olduğu görülmektedir. Ancak Behrever piyeste yer yer geçirdiği öfke nöbetleri esnasında kullandığı ifâdeler ile sarayda yetişmiş bir genç kızın sahip olması gereken nezaket ve her devirde toplumun bir kadından beklediği terbiye çizgisinin dışına çıkmaktadır. Dolayısıyla Behrever, zaman zaman edepli bir genç kız olarak sunulmuşken bazen de saldırgan ve üslûbuna özen göstermeyen biri olarak okuyucunun/seyircinin karşısına çıkmaktadır. Behrever'in piyes boyunca birbirine zıt bu iki tutum arasında yaşadığı gelgitler onu karakterizasyon açısından zayıf ve tutarsız bir şahıs yapmıştır.

Hassas, duygularının bilinmesinden çekinen ve bu yüzden de sürekli panik hâlinde olan, baygınlıklar geçiren Behrever, Ahşid tarafından tecavüze uğradıktan sonra içine kapanık bir ruh hâline bürünmüştür. Rızası dışında gerçekleşen bu olayı sadece ahlâkçı bir bakış açısıyla değerlendirerek olayın benliğinde bıraktığı hasar hakkında ve hissettikleri üzerine hiç yorum yapmamıştır. Behrever, sadece sosyal refleks ile bu olay karşısında üyesi olduğu toplumsal çevrenin ona verebileceği tepkilerle yaşadıklarını yorumlamıştır. Namık Kemal, Behrever'in tecavüze uğradıktan sonra ne hissettiği üzerine eğilmemiş, tecavüz sonrası genç kızın yaşadığı duygusal travmayı eserinde işlememiştir. Yazar, bunun yerine vermek istediği mesajı ön plana çıkartmak için suçlunun cezalandırılmasına hızlıca geçmiştir. Piyenin sonunda kötücül eylemleriyle Behrever'in hayatını alt üst eden Ahşid ölüm ile cezalandırılrsa da Behrever de intihar etmiştir.

Sonuç olarak piyeste karşıt güç konumundaki Ahşid'in derinlikli bir şekilde karakterize edilmesine rağmen merkezî kişi Behrever için aynı şeyi söylemek mümkün olmayacaktır. Behrever'in psikolojisindeki değişkenlikler ve sosyal konumuna uymayan tutarsız davranışları, tecavüz sonrasında travmanın yeteri kadar işlenmemesi onu zayıf bir karakter yapmaktadır.

Kaynaklar

1. Arıcı, Oğuz [2018]. “Poetika’da Zaman ve Mekan Düşüncesi”. *Tiyatroda Zaman/Mekan*. Ed.: Kerem Karaboğa. İstanbul: Habitus Yayıncılık.
2. Baysal, Elif [2022]. *Namık Kemal’in Piyelerinde Kurgu, Anlatıcı ve Anlatım Teknikleri*. Yüksek Lisans Tezi. Bartın: Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
3. Devellioğlu, Ferit [2004]. *Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
4. Dinç, A. Kerim [1992]. *Namık Kemal’in Tiyatrosu*. Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
5. Gülşen, Hacer [2013]. “Kara Bela Münasebetiyle Eleştirilen Bir Ekol: Namık Kemal”. *Turkish Studies*, 8(1): 1485-1494.
6. Kaplan, Mehmet [1948]. *Namık Kemal - Hayatı ve Eserleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
7. Namık Kemal [2016]. *Vatan yahut Silistre - Zavallı Çocuk - Kara Bela*. Hazırlayan: Mehmet Fatih Gökçek. İstanbul: Özgür Yayınları.
8. Tarhan, Nevzat [2018]. *Değerler Psikolojisi ve İnsan*. İstanbul: Timaş Yayınları.
9. Walby, Sylvia [2016]. *Patriyarka Kuramı*. Çev.: Hülya Osmanağaoğlu. Ankara: Dipnot Yayınevi.